

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLB280007
NAZWA OBSZARU Puszcza Napiwodzko-Ramucka

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ A	1.2. Kod obszaru PLB280007	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Puszcza Napiwodzko-Ramucka

1.4. Data opracowania 2002-09	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

1.7. Data wskazania oraz objęcia formą ochrony/klasyfikacji terenu

Data zaklasyfikowania obszaru jako OSO:	2004-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony OSO	rozp. MŚ z dn. 21.07.2004 r. w sprawie osop

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
20.654

Szerokość geograficzna
53.5244

2.2. Powierzchnia [ha]:

116604.69

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL62	Warmińsko-Mazurskie
------	---------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/143/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[Powrót](#)

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
B	A298	Acrocephalus arundinaceus			r	420	500	p		M	B	A	C	B
B	A294	Acrocephalus paludicola			r				P	M	D			
B	A223	Aegolius funereus			p	40	60	p		M	B	B	B	B
B	A229	Alcedo atthis			r	5	10	p		M	D			
B	A051	Anas strepera			r	25	30	p		M	C	B	C	C
B	A255	Anthus campestris			r	10	10	p		M	D			
B	A089	Aquila pomarina			r	30	35	p		M	C	B	C	B
B	A021	Botaurus stellaris			r	21	21	cmales		M	D			
B	A215	Bubo bubo			p	1	1	p		M	C	B	C	C
B	A067	Bucephala clangula			r	100	120	p		M	B	B	C	B
B	A224	Caprimulgus europaeus			r	460	1080	p		M	A	A	C	A
B	A197	Chlidonias niger			r	10	10	p		M	D			

B	A119	porzana		r	35	45	p	P	M	C	B	C	B
B	A193	Sterna hirundo		r	1	1	p		M	D			
B	A307	Sylvia nisoria		r	200	380	p	P	M	C	B	C	B
B	A409	Tetrao tetrix tetrrix		p	4	4	p		M	C	C	A	C
B	A165	Tringa ochropus		r	100	120	p		M	B	A	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	63.77
N07	1.04
N10	6.6
N19	7.44
N16	4.08
N06	6.01
N23	0.62
N12	10.44
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Zasadnicza część obszaru Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej położona jest w zasięgu Pojezierzy Wschodniobałtyckich (91% powierzchni). Charakterystyczną cechą krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej jest urozmaicona rzeźba terenu będąca następstwem procesów zachodzących w czasie kolejnych faz recesyjnych zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego. W północno-wschodniej części Puszczy deniwelacje sięgają 50-70 m. Rzeka Omulew prowadzi swe wody szlakiem dawnego odpływu glacyj-fluwialnego. Budowa geomorfologiczna jest zróżnicowana, z wyraźnie zaznaczonymi w części środkowej ostoi (na południe od jeziora Košno oraz na linii Nowe Borowe – Jedwabno – Nowy Dwór) ciągami wzgórz morenowych, które w części południowej przechodzą w piaszczyste, lekko wyniesione płaszczyny

sandrowe Równiny Mazurskiej.

Dominującymi typami gleb na terenie ostoi są gleby rdzawe wykształcone na piaskach akumulacji wodnolodowcowej. Gleby rdzawe zajmują przeważającą część powierzchni ostoi (ok. 80%). Gleby brunatne zajmują około 10% powierzchni. Poza tymi dwiema wyróżniającymi się grupami gleb w istotny sposób zaznacza się jeszcze udział bielicowych, gleb płowych oraz gleb torfowych i pobagiennych. Gleby torfowe i pobagiennie wytworzyły się w pobliżu jezior i cieków wodnych oraz w bezodpływowych zagłębieniach ze stagnującą wodą.

Puszcza Napiwodzko-Ramucka znajduje się w zlewni Morza Bałtyckiego, dorzecza Pregoi i Wisły. Jest to obszar wododziałowy między rzekami Orzyc i Omulew (dorzecze Wisły) i Łyną (dorzecze Pregoi). W Puszczy biorą początek dwie z nich Łyna i Omulew. Łyna wypływa z obszaru źródłiskowego znajdującego się koło Nidzicy, gdzie w rozległej dolinie z bocznymi wąwozami istnieją dziesiątki źródeł i wypływów dających początek wielu potokom rozpoczynającym bieg Łyny. Cały ten układ hydrologiczny jest chroniony jako rezerwat. Sieć hydrograficzną uzupełniają niewielkie rzeki i strumienie, liczne torfowiska niskie, nieco rzadsze torfowiska przejściowe oraz małe torfowiska wysokie. Największe połacie dobrze zachowanych torfowisk niskich występują w górnym biegu Omulwi oraz w sąsiedztwie jeziora Sasek Mały. Jedno z nich – Galwica – jest chronione jako rezerwat.

Charakterystyczną cechą krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej jest duża liczba polodowcowych jezior (219 zbiorników) odgrywających ważną rolę w gospodarce wodnej obszaru. Część z nich to jeziora rynnowe – głębokie i przepływowe, z których większość stanowią jeziora eutroficzne i mezotroficzne, natomiast stosunkowo nieduża jest liczba jezior dystroficznych. Jezior o powierzchni powyżej 150 hektarów jest 12. Łączna powierzchnia jezior w zasięgu Puszczy wynosi 7332 ha.

Klimat tych terenów określany według Romera jako pojezierny, jest surowy i charakteryzuje się cechami przejściowymi od klimatu morskiego do kontynentalnego. Na skutek ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego następują częste zmiany pogody. Czas trwania okresu wegetacyjnego wynosi około 160-200 dni, ale jest on zmienny i bywa, że znacznie różni się długością trwania w kolejnych latach (nawet o kilka tygodni). Średnia roczna temperatura wynosi 6,6°C, a średnia temperatura okresu wegetacyjnego 13,6°C. Średnia roczna ilość opadów okresu wieloletniego z punktu pomiarowego w Nowym Ramuku wynosi 657 mm, przy czym najwyższa ilość opadów notowana jest latem (V, VI, VII) – 228 mm, zaś w na okres wegetacyjny od kwietnia do września przypada 237 mm. Pewien niedobór wody obserwuje się w okresie wiosennym. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną, która jest jednym z czynników wywierających wpływ na stosunki klimatyczne oraz wodno-glebowe, wynosi ponad 90 dni. Wiatry na tym obszarze mają głównie kierunek zachodni lub południowo-zachodni. Dominujący kierunek wiatrów jest zmienny i zależy od pory roku. Wiosną najczęściej wieją wiatry z północy i północnego wschodu, rzadziej z zachodu. Latem przeważają wiatry zachodnie, z częstym udziałem wiatrów północno-zachodnich przynoszących wraz z powietrzem polarno-morskim ochłodzenie i opady. Jesienią i zimą najczęściej pojawiają się wiatry z południowego zachodu. Jesień i zimą cechuje też największa siła wiatrów.

Na obszarze o bardzo urozmaiconej rzeźbie przeważają bory sosnowe. Na przeważającej powierzchni ostoi dominują siedliska borowe, głównie boru świeżego (*Peucedano-Pinetum*) i boru mieszanego świeżego (*Serratulo-Pinetum*). Natomiast część drzewostanów sosnowych jest pozostałością dawnego sposobu gospodarowania w lasach sięgającego często ponad sto lat wstecz, a także braku gospodarowania – kilkudziesięcioletnie samosiewy sosnowe na gruntach porolnych. Lasy liściaste na siedliskach grądowych, znajdujących się w dość dobrej kondycji zachowały się jedynie na niewielkim obszarze na północno-zachodnim krańcu ostoi oraz w różnego rodzaju obniżeniach terenowych, na stokach jarów i wąwozów wzdłuż cieków wodnych. Łęgi, olsy i zarośla wierzbowe występują w formie niewielkich płatów zajmujących obniżenia terenu z wysokim poziomem wód gruntowych, nad brzegami niektórych jezior i w dolinach rzek.

4.2. Jakość i znaczenie

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 18.

Puszcza Napiwodzko-Ramucka jest jedną z ważniejszych ostoi ptaków w Polsce. Dotychczas stwierdzono tu 234 gatunków ptaków, w tym ok. 150 lęgowych. W roku 2012 odnotowano tu gniazdowanie 34 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej czerwonej księgi zwierząt. Dla 26 gatunków wykazano populacje lęgowe stanowiące ponad 1% wielkości ich populacji krajowej, w tym 17 taksonów jest umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

Teren ten wyróżniają znaczące liczebnie populacje ptaków szponiastych, w tym: bielika, orlika krzykliwego, kań: czarnej i rudej i rybołowa. Ostoja jest miejscem występowania wielu gatunków ptaków związanych z

wodami i terenami podmokłymi. Należą do nich: kormoran, czapla siwa, bąk, łabędź niemy, od niedawna także łabędź krzykliwy, ponadto żuraw, bocian biały i w mniejszym stopniu bocian czarny. Na uwagę zasługuje występowanie gatunków związanych z jeziorami, zwłaszcza śródleśnymi: gągoła, nurogęsi, a także perkoza dwuczubego. Dobrze zachowane pasy oczeretów niektórych jezior, podmokłe łąki, trawiaste nieużytki, torfowiska i liczne rozlewiska bobrowe sprzyjają występowaniu znaczących populacji chruścieli, np: zielonki, kropiatki i derkacza. Podobnie jak i w innych częściach regionu nielicznie występują siewkowe, regularnie gniazdują tu: samotnik, kszyc i czajka.

Niemal przez 60 lat Puszcza była jedną ze znaczących w skali kraju ostoi cietrzewia, ale prawdopodobnie w najbliższych latach gatunek ten przestanie tu występować. Ten silnie zalesiony obszar wyróżniają bogate populacje gatunków leśnych, takich jak: włośchatka, siniak, lelek, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, lerka, muchołówka mała. W grądach i łągach rezerwatu Las Warmiński występuje znacząca populacja muchołówki białoszyjej. Spośród ptaków zasiedlających tereny otwarte i krajobraz rolniczy na uwagę zasługuje obecność jarzębatki, dudka, srokosza, coraz rzadszego świergotka polnego oraz dwóch trznadli: bardzo nielicznego ortolana i zwiększającego areał występowania potrzeszca.

Na przestrzeni ostatnich 15 lat z ostoi wycofały się kraska i wodniczka, ich los wkrótce podzieli cietrzew. Drastycznie spadła liczebność rybołowa, świergotka polnego, ortolana, błotniaka łąkowego, kuropatwy, prawdopodobnie też bociana czarnego i pustulki. W tym samym okresie teren ten został zasiedlony przez łabędzia krzykliwego, dzięcioła zielonosiwego, nieco wcześniej jako łągowy pojawił się tu kormoran. Znacząco wzrosła liczba takich gatunków jak: bielik, żuraw i prawdopodobnie zielonka, kropiatka oraz brzęczka. Jeśli zmiany cywilizacyjne, a zwłaszcza zabudowa będą zachodziły w takim tempie jak obecnie, można spodziewać się dalszego spadku liczebności kolejnych gatunków, w tym bociana białego.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	G01.02	X	i
M	F02	X	i
M	F05.04	X	i
M	J01.01	X	i
M	J02.01	X	i
M	E01.03	X	i
M	G01.01.01	X	i
M	B02.02	X	i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	B02	X	i
M	B02.02	X	i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

BirdLife International/European Bird Census Council. 2000. European bird populations: estimates and trends. BirdLife International, Cambridge (BirdLife Conservation Series No. 10). Gromadzki M., Błaszowska B., Chylarecki P., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M., Wójcik B. 2002. Sieć ostoi ptaków w Polsce. Wdrażanie Dyrektywy Unii Europejskiej o Ochronie Dzikich Ptaków. OTOP, Gdańsk. Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP, Bibl. Monitor. Środ., Gdańsk. Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M. 2002. Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002. ZO PAN, Gdańsk. Msc. Heath M.F., Evans M.I. (red.). 2000. Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation, Northern Europe. Birdlife International, Cambridge (BirdLife Conservation Series No. 8). Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93. Machnikowski M., Gerstmannowa E., Janczewska A., Knapik A., Marsz A., Narwojsz A., Roszman H. i inni 1993. Dokumentacja do powołania Parku Krajobrazowego Puszcza Napiwodzko-Ramucka. IOŚ, Gdynia (mat. niepubl.). Mirowska-Ibron Iwona 2007 Plan lokalnej współpracy na rzecz ochrony obszaru Natura 2000 - PLB280007 Puszcza Napiwodzko-Ramucka Ministerstwo Środowiska Osieck E. 2000. Guidance notes for the selection of Important Bird Areas in European Union Member States and EU accession countries. Draft. IBA Workshop Brussels, 30 March – 2 April 2000 (maszynopis). Sikora A., Rhde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. 2007 Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004 Bogucki Wyd. Nauk., Poznań Szymkiewicz M. 1995. Stałe miejsca występowania cietrzewi (*T. tertix*) i ich zasięg terytorialny, sposoby ochrony ostoi, miejsc rozrodu i wypoczynku na poligonie Muszaki w woj. olsztyńskim. UWoj. Olsztyn (mat. niepubl.). Szymkiewicz M. 2002. Dane niepubl. – Puszcza Napiwodzko-Ramucka, Puszcza Piska. Szymkiewicz M., Dziugiel J., Kit S. 1997. Awifauna wybranych łąk i obszarów podmokłych Pojezierza Mazurskiego w 1995 r. IUCN Polska, Warszawa (mat. niepubl.). Walczak M., Radziejowski J., Smogorzewska M., Sienkiewicz J., Gacka-Grzesikiewicz E., Pisarski Z. 2001. Obszary chronione w Polsce. IOŚ, III wyd., Warszawa. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. 2010 Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym OTOP Marki WZR. 2002. Dane niepubl. Zapisy poprzedniej wersji formularza SFD. Wersje historyczne dostępne w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska bądź na europejskiej witrynie internetowej http://natura2000.eea.europa.eu/INWENTARYZACJE_PRZYRODNICZE – INFORMACJA O PRZEPROWADZONYCH INWENTARYZACJACH PRZYRODNICZYCH Inwentaryzacja ornitologiczna OSO Puszcza Puszcza Napiwodzko-Ramucka przeprowadzona w roku 2012 na zlecenie BULiGL Olsztyn.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	95.52	PL02	3.17		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Małga	+	0.13
PL02	Galwica	+	0.08
PL02	Jezioro Kośno	+	1.08
PL02	Sołtysek	*	0.01
PL02	Dęby Napiwodzkie	+	0.03
PL02	Koniuszanka II	+	0.05
PL02	Jezioro Orłowo Małe	+	0.01
PL02	Źródła Rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy	*	0.1
PL02	Bagno Nadrowskie	+	0.09
PL02	Koniuszanka I	+	0.02
PL02	Las Warmiński im. prof. Benona Połakowskiego	+	1.56
PL04	Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej	*	90.71
PL04	Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego	*	4.81

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐ Tak
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu
☒ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB280007

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--